

Előzetes feltételek:
Ára 16 frt — kr.
Félévesre 8 „ 50
Havonta 4 „ 50
Havonként 1 „ 50

Megjelenik minden nap, innepi
után napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:
Monostoroson L. Bányai háza alatt.

MAGYAR POLGÁR,
POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötször használt sor ára 6 kr.
Bélyegjű minden hirdetésből 30 kr.
Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok:

Tordán: Reteszár és Harmathal.
Désán: Krémer Sámuel.
Knyásdon: Vokál János.
Szamosújvárt: Csaszka István.
Kolozsvárt: Stein J. és Dumjén L.
M. Yásárhelyt: Wittich József.

KOLOZSVÁR, APRILIS 17.

Szemle.

(—n.) A párisi események fejlődése, a versaillesi kormány erélytelensége, tévovázása folytan valószínűvé teszi a német beavatkozást, annyival is inkább, miután a polgárbáboru lebetelenné tette azokat a teljesítést, a melyek Franciaország és a németek között kötött béke alapították.

A legnagyobb hírek kétsége kívül helyezik azt, hogy a versaillesi kormány — nem tudni mi czélból — jócaak látta a hirdett Palikát utánozni az által, hogy győzelmi híreket kobolt akkor, a mikor vereséget kellett volna bevallania.

Az elemek, a melyek a felkelők soraiban feltűnnek, mindenképen megérdemlik a figyelmet, a lengyel Dombrowszky a város nyugoti részén kitűnő sikerrel működik, sőt nem hiányzanak adatok, miszerint az északamerikai háborúól oly kitűnően ismeretes Sberidan is résztvevő volna azokban a csatákban, a melyek a versaillesi csapatok visszaverésével végződtek.

E pillanatban valóban csak a németek beavatkozásában láthatjuk a nyugalom helyreállításának a lehetőségét, mely természetesen azonnal harczra változik, mihelyt a német fegyverek nyomása megszűnik. A nép bizalma nem állhat helyre addig, a míg olyan emberek eszközei a versaillesi kormánynak, mint a par excellencie bonapartista Ducrot, s mindazok a tábornokok, a kik többé-kevésbé a Tuilleries parquettjén szaporiták az udvaroncok seregét, s most a köztársaságot hangoztatják!

Míg Bécsben a Galiciával történt kibékülés továbbá azok a kísérletek vannak napirenden, a melyek a csehiek megnyugtatót czéloznák s a mint látszik a Habietnek miniszter utazását is a békítési eszközök sorába igtatják — jeredmény nélkül, addig a keleti kérdésben a legújabb hírek fontos változásokat jeleznek. Románia fejedelme tudatván a portával, hogy van reménye, miszerint a helyzet ura marad, a porta által tervezett megszállása a fejedelemségnek abban marad — és míg az aegyiptomi alkirály a portának ellenszegül, addig a porta és Oroszország közötti közlekedés történt, a mely Ausztria befolyását megsemmisítheti. Az erélytelen magatartás a melyet az osztrák kormány a londoni konferencián tanusított, nevetésségessé tették a délszláv elemek előtt. A porta és Oroszország közötti viszonyt legjobban illusztrálja a pétervári „Büroen Ztg.“nak egy czikke, mely az egyes hatalmak magatartását jellemzi. E lap leplezése szerint Ausztria, Angolország, Franciaország és Olaszhou örök időkre le a tarták a Bosporust az orosz hadihajók előtt. Poroszország megbatalmazottja Bernstorff gróf, kinyilatkozatá, hogy erre vonatkozólag nem adhat véleményét, miután a utasítás általánosságban csak oda terjednek, hogy kiegyezést hozzon létre a hatalmak között. Végre csak a porta erélyes magatartásának köszönhető, hogy az orosz hadihajók szabadságot nyertek át járni a Bosporuson. A porta ugyanis kijelenté, hogy lesznek tán esetek, midőn ép oly szükség leend az orosz hajók védelmére, mint volt egykor a nyugati hatalmasságok hajóira szükség. Csak e kategorikus nyilatkozat után jött létre a londoni konferencia jegyzőkönyvének II-ik pontja. — E bir is azt bizonyítja, hogy Törökország már a konferencia előtt magánaton kiegyezkedett a sz. pétervári kabinettel. Ebből következik, hogy Gortschakoff hercegségén kívül még más indokai is voltak a famos orosz cupnak — s az előzetes kiegyezkedést tekintve semmiképen sem következtethetünk nyereséget, hanem igenis veszedelmet Ausztria részére.

Táviratok a külföldről.

Páris, april 14. Darboy párisi érsek és Deguerry a Madeleine lelkésze börtönből levelel intéztek 8-ról Thiershez a commune engedelmével, melyben kéri, hogy a fogoly felkelőket himélje, mert különben a letartóztatott kezeseken torolják meg halálukat.

Prága, april 15. A „Politik“ Hohenwart kiegyezési kísérletéről igen kedvezőtlenül nyilatkozik. A jobb centrum klubja sohasem fogja helyeselni a külön kiegyezés politikáját s a klub e tárgyban már az ünnepek előtt kötelező határozatokat hozott. E köröket a tartománygyűlések megígért kezdeményezési joga sem elégíti ki s „teljes jogot“ követelnek.

Brüssel, april 15. Rouer és Pietri Londonból ide érkeztek.

Konstantinápoly, april 15. Oroszország egész erejével agítal a mellett, hogy Rumenia abba a statusquo-ba helyeztessek vissza, mint Cuza feje delem előtt volt.

Kissingen, april 15. Az orosz császár május közepén ide érkezik és keresztül utazása alkalmával a berlini udvarnál több napi látogatást teend.

Prága, april 15. Az itteni conservatív párti körökben, egy a pápához intézendő felirat jár kézről kézre, melyben a szent atyához avégett eszednek, hogy Prágát válasza lathelyéül. E feliratot egy különösen kiválasztott s főnemesekből álló küldöttség viendi Rómába.

Páris, april 14. Mult éjjel és ma reggel folytonos csatározás volt Asniére és Neuilly mellett anélkül, hogy valamelyik fél állásán jelentékenyebb változást tett volna. — A Thiers hótelen motozást

eszközölte, a papirosok lefoglaltattak, az ezüst nemleket a pénzverdebe küldték, ezután a nemzetörök megszállták a hótelt. — A templomok motozásához is hozzáfogtak és több esetben az előtalált edényeket szintén a pénzverdebe küldték.

Belső-szolnokmegye állandó bizottmányának évnegyedes közgyűlése apr. 12—13.

Főispán Torma Károly ö mlga rövid beszédebe üdvözölvén, a munkaidő daczára számosan megjelent tagokat: a gyűlést megnyitottnak nyilváníta. Tárgy kevés volt, de a vita rendén érdekes mozzanatok fordultak elő.

Legelőbb is az 1869—71-ig szentesített törvényozikket szokott módon kihirdetettek. Ezután Rajner Pál bucanlevele olvastott, melyben be tegesége miatt a belügyminiszteri tárczáról lett lemondását jelenti, s a megye néhez és fontos pályáján tanusított támogatásáért köszönetét nyilváníta. Földvári József felhívja a megyét, hogy Rajnerhez a megyék és községek rendezése tárgyban tett fáradságos és nagyfontosságú munkálataiért részvétnyilatkozatot intézzen. Lészai László ellent mond, mert a törvényhatóságok rendezésénél a virilis szavazatban, mind az értelmiség nagyrészenek kizárását mind a nép választási jogát kijátszva látja, ez okon a bucanlevelet egyszerű tudásul vétetni kéri. Földvári J. ha Rajnernek csak Heves megyében történt kormánylati eljárását tekintjük (Lészai közbeszól) már egyedül ez okból nem érdemli, hogy a megye részvétét nyilvánítsa. (Hosszan tartó kedélyes nevetés.) — Torma István tszéki elnök és főbíró. — Nem foghatja meg erdélyi ember miként rosszalhatja a megyék rendezésében, a a virilis szavazatot. Ő a birtokos osztály szemé lyes szavazatjogában s közügyekre való befolyásában látja a haza garantáját — pártolat Földvári indítványát s Rajnerhez részvétárat kíván a megye nevében. Lészai. Vannak többen a megyében kik ellenzik. Torma. A megyét a többség határozata teszi. A többség előfogatja, s a felirat fogalmazására 3 tagu bizottmány nevezetett.

Olvastatik Tóth Vilmos b.ügy.m. ismeretes, kírírata melyben a megyék és községek alkotmányos rendezését még ez év folytan keresztülvinni ígérkezik, s e tekintetben a megye támogatását az átalakulás nehézségeinél felhívja, Torma I. okada tolt indítványára az ig. belügyminiszterhez üdvözölő felirat küldése lön a megye többségétől elhatározva, melyben a nagy mű végrehajtását a haza és nemzet ügyére történelmünkön öhajítottuk. Nem kis esata ment azonban végebe az üdvözölő felirat elhatározásáig — Osváth J. a régi alkotmányos élet még fealló hiva, kifogásolja a körlevél kezdő szavait. „O császári királyi apostoli felsége.“ A magyar nemzetnek soha sem volt császára, csak alkotmányos királya, és miután ő felségét megkoronáztuk, a császári címet jogellenesnek tartja, s e megjegyzését a fel iratba kifejtenének kéri. —

Eln. az 1867-beli törvény, e czímet adva ő felségének cs. k. apostoli. Osváth: éppen mert apostoli, nem lehet császári, mert az apostoli címet II-ik Endrétől a jerusalemi czímmel egyült nyerte. A megjegyzés elhangzott. Lészai L. ok nélkülvalónak tartja, az annyiszor való felírásokat, ez már a 3-ik belügyminiszter, különben is még pályája kezdetén áll; ne dicserjük a napot lement előtt. Várjuk el, hogyan viszi keresztül a megyék rendezését, miben részere semmi oly örventes tenyt nem lát, hogy ezért valami nagy üdvökvánatokra fakadjunk. Elégnek tartja jegyzőkönyvileg a kíríratot tudomásul venni. A többség azonban mint fennebb láttuk az üdvözölő feliratot elhatározta.

Olvastatik: Pauler Tivadar v. és k. oktási miniszter leirata, melyben „halhatlan emlékt nagy hazafia Eötvös J. halálával mioniszteré kinevezetését tudatja, a megye támogatását felkéri. Osztatlan szavazattal Paulerhez a megye üdvözölő feliratot határozott; kifejezve, hogy halhatatlan előde B. Eötvös J. nyomdokain járva a népszevelés és a közmiveltés érdekében szerezzen hervadhatatlan babérokat.

Olvastatik az igazságügyminiszter leirata, melyben a megyehelyszínelés bevégetésénél, a telekkönyvi biróság megválasztására, a megyék rendezéséig, a megyei rendes ülnökökből — felhívja; kijelentvén, hogy 800 frt évi díj mellett egy telekkönyvetestöt és 80 krajczár napidij mellett egy irnokot ajánljon a megye megerősítés végett.

A telekkönyvvezetési állomás elnyerhetéséért egyedül Dadaí Elek, jelenleg a telekkönyvvezetési helyszínelő hivatal elnökövetéséig és tisztelbeli bonvéd főhadnagy nyujtott be kérelmet, melyben a lotett vizsgáról szóló bizonyítványát a miniszteriumhoz az állomás iránt felküldvén, a megyét folyamodványa támogatására felkéri.

Többen felszólláltak az ajánlat mellett. Azonban Lészai László törvényzéki ülnök kifejtvén az állomás fontos életbevágó voltát, a mennyiben a földbirtok nyilvántartása felett kell örködni; ezen állomás folytonos jelenlétét és éber gondot igényel; már pedig a folyamodó honvéd főhadnagy egyszer a hatheti gyakorlatoknál, más kor ha valamelyik rendes szolgálatban levő tiszt beteg lesz vagy meghalna, akármely pillanatban elszólíthatnak, s a telekkönyvi fontos állomás ekkor szűnetelne, vagy helyettesre bizatnék, minek káros és veszélyes volta beláthatatlan. Van már a

törvényésznél egy honvéd hivatalnok, ki hónapok óta távol van katonai kötelességekben, s a rendeletek értelmében tünnök kell és szolgálatát másal teljesítetünk, míg ő a fizetést rendesen buzazza. Mondjon le honvéd állomásáról a hivatal megnyerése esetében, s ekkor szivesen ajánlja, mert személye fölöl semmi kifogása, és képességéről is meg van győződve. Torma I. törvényzéki ülnök hasonló véleményez. Dadaí Elek azonban, ki egyszermind az állandó bizottmány tagja, nyilatkozik: jellemtelenséget teszen az fel róla és itt kardja markolatát, melyet a honvédelmi csatákban St. Quentin tábornoktól, mint diadalemléket őriz, ezt a csatában elejtvén, görkösen megszerítva, ha azt hiszi, hogy letett eskümet hazám védelmére nézve bármely hivatalért megtagadom. Én a kért hivatalnál nagyobb vitim eddig és hiány nem volt, s a másiban sem fog lenni, ha mint ideiglenes szolgálatra kötelezett honvédúisz elnyerem.

(Végo köv.)

Flourens temetése.

E különböző variatiookban elbeszélte eseményt a Petit-Journal imigyen beszéli el: Flourens atyja több jeles munkát hagyott hátra, melyeket a Garnier testvérek szereztek meg az özvegytől s adták ki, Flourens Gusztáv e szerint ismeretes volt mind előttök, mind az útlelőkben alkalmazott könyvtáros segédek előtt. Ez utóbbiak egyike éppen Versaillesban volt midőn ott híro járt, hogy Flourens elesett, s hullája oda fog vitetoi. Midőn a hulla egy talyigán csakugyan megérkezett a segéd a legnagyobb bajjal engedélyt eszközölt ki, hogy azt megtekinthesse s azonosságáról meggyőződhessek. Ez megtörténvén sietett vissza Párisba s tudósította a Garnier testvéreket a történetről. Ennek következtében Garnier Agost másnap reggel korán fölkereste az öreg Flourensnt, ki még mitsem tudott a történetről, s közölte vele a szomorú eseményt. Az özvegy két fával egyült legott Versaillesba rándult, magokkal vivén egy párisi halottas szekeret is, melyre elővigyázatból a nemzetközi ambulancia zászlóját erősítették.

Flourens Gusztáv holtestét elemelve találák s be kellett várnok a következő napot, hogy a felásatásra engedélyt nyerjenek. Az öreg Flourens jelen kívánt lenni a kísáratason, hogy fia vonásait még egyszer láthassa. A koporsó kiemeltetvén, a holtest egy érzekoporsóba s ez ismét egy talyigára koporsóba helyeztetett s így vitetett vissza Párisba, a nyugoti temetőbe, hol a család sírboltja áll. Az itt történt végeltemetésén csak az özvegy s két fia volt jelen, minden más rokon vagy résztvevő nélkül. A gyászoló anyát fia sze renesélen halála anynyira megrázkódtatta, hogy állapota komoly aggodalommal tölti el környezetét.

Páris.

Az ütközet legnagyobb hírvél a neuillyi hidnál foly, írja a D. News párisi levelezője f. hó 8-ról. A versaillesiak elfoglalták a hidat, de nem sokára hátrálni voltak kénytelenek, mig később ismét hatalmukba kerítették azt. A beérkező hírek mindinkább kedvező a versaillesiakre nézve, kik Asniérest és Neuillyt megszállva tartják s a rohamuk a Maillot kapura sikerül, Párist legalább is egész a városházáig könnyen hatalmukba ejthetik. A mi pedig a tulajdonképi felkelő negyedeket, Bellevillet, Montmartret stb illeti, ezeket elég lenne körülögnni s megadásuk hihetőleg rövid időn minden vérontás nélkül megtörténnék. Mindez azonban a roham sikerétől függ. — A versaillesi csapatok, bár nagy veszteséggel, mindinkább előnyomultak Neuilly felől s erősen lőttek a boulognei erdőbe vonult felkelőket, esti öt óra után elhallgattak az ágyuk. A versaillesi csapatok zöme a Longchampsnál állott fel s úgy látszik, hogy a felkelők egész a Maillot kapuig visszavertettek. A Wagram avenueig s beleből is hulló bombák azonban, melyek több nőt és gyermeket ejtettek áldozatul, valamint Gallifet versaillesi tk. kegyetlenség a fogoly felkelők iránt oly elkeseredést szült a felkelőknel, mely egészen megváltoztatja a versaillesiak kedvező helyzetét s hosszúra nyujthatja az ellenállást.

A francia bank már ötödik milliót kénytelen kölcsönözni a commune nek, mely oda most Beslayt delegálta, mig Devières a bank igazgatóját elfogatta s pár napig fogva tartotta.

A „Journ. Off.“ szerint a forlasz-bizottság megint életbe lépést, miből az tlnük ki, hogy a commune utótsó reményét az utcai harczba fekteti. Stratégiái szempontból a Grande-Armée avenuet, valamint a közelében eső többiket sem világitják többé.

Általános a nézet, hogy a párisiak most nagyobb erélyt fejtenek ki, a versaillesiak ellen, mint egykor a poroszokkal szemben s másrészt, hogy a versaillesi hadak, főleg pedig tisztok oly szilárd akaratról tanuskodnak, mely teljesen hiányzott náluk az ostrom idejében.

A „Journ. Off.“ azon híre, hogy Henry felkelő vezér foglaltságából megszökvén Párisba vissza jött, verő kóbolmány s újabbán halljuk, hogy Henry Belle-Iselebe transportáltott.

Párisi lapok a helyzetről.

A „P. Presse“ 6-ki számában Cournot, Pyat, Delescluze, Tridon, Vaillant, Vermorel aláírásával a köv. rendeletet olvassuk: A ki fegyverek lőszeres, lőpor vagy más hadiszerek birtokában van, vagy ily tárgyakat valahol felhalmozva tud, kötelezettek azt a hadügyminiszteriumban mielőbb bejelenteni.

Ugyancsak e lap egy párisi tüzer elbeszéléso után ezeket közli a felkelők tüzéségéről: A felkelő tüzerek nagy számát ütnek semmiért s mindencs lőnek a nélkül, hogy czéloznának; ágyukait nem tudják töltöni s minden percében lehet félni ágyuk szétrepedésétől.

A „Le National“ ugyan e tárgyról így szól: Issyől jobbra, az ut tulsó részén a felkelők egy ágyut állítottak fel f. hó 4-én, melyet 4-én kezelték; az ágyut azonban egy tizenhat éves suhanc tisztította és töltötte. Az elűtést a négy nemzetőr felváltva végezte s minthogy az ágyu irányításához nem igen értettek, egy a távolban előtők fekküdt tornyot vettek czélpontul s így természetesen soha sem lőttek a kívánt helyre.

A „P. Presse“ a f. hó 4-én folyt ütközetéről szólva, írja, hogy az ezrével kimenő nemzetőröket nagy számmal kísérik a nők is egész a körfalakig. Végtelen nagy továbbá azon nők száma is, kik a kapuk közelében a körszámokra tlnnek, vagy pedig a közel eső utcák járdáin telepednek le, várván a harcztérről visszajövő szere teteiket. — Vannak végre nők, a kik 2 ka óta nem látták övéiket s jajveszékelve futkosnak a vaugiragi polgármesteri hivatalba, vagy a Morgueba, hol az elesett és fel nem ismerhető harszosok közszemlére kitétettek.

A „Le National“ versaillesi levelezője 4-én reggel a katonai kórházban megnézte Flourens holtestét, mely eme kóroda egyik külön szobájában volt közszemlére kitéve. Sebei nyomond, borzasztóak. Egészen leborotvált arca a löportól teljesen fekete; homlokát a szemöldöve feltü golyó furta át; koponyája karddal ketté hasítva részben hiányzik s agyveleje kifacscesott.

Sheridanról ugyane levelező azt írja, hogy Versaillesban halható bir szerint a nagy tapasztalatu amerikai tábornok maga igazgatta volna 3-án a felkelőket.

A „zürichi magyar egyeslet“

Egylettünk a 1870/71-iki tanévre ismét megalakult s igyekszik kitűzött czéljának megfelelőleg a nemzeties önmiveltés és segélyezés terén működni.

Az egyeslet 8 éves fennállása óta a jelen év az, mely tagok számában a legkedvezőbb eredményt tudja felmutatni; számszerint 79-en vagyunk, névszerint a következők: Alber János, Balásy Gyula, Basch Gyula, Gr. Bethlen László, Bodnár Gyula, Charin Emil, Cziger Gyula, Debrezzeni József, Eisen Károly, Filtler Octavian, Förster Nándor, Graf Károly, Gratzl Ferencz, Gyürkös Herczeg, Hám Ignác, Hartig Sándor, Heller József, Hercepei Gergely, Herz Kálmán, Himmelstein József, Jarmay Jenő, Juventius Antal, Kaczander Lipót, Kolárics Mihály, Kolbenheyer Gyula, Kosztka Árpád, Kovácsy János, Krajcsovits Lajos, Kussovich Tivadar, László Zsigmond; Lázár Elemér, Lassgallner Kálmán, Lederer Sándor, Legányi Sándor, Lóczy Lajos, Löte Lajos, Maléter Zoltán, Máté Sándor, Melzer Gusztáv, Neugebauer Sándor, Neuschloss Ödön, Oesterreicher Géza, Petrovics Miksa, Pfeiffer Antal, Pilizer Jakab, Pinkász Sándor, B. Podmaniczky Béla, Purgly Ferencz, Raisz Ernő, Rampel József, Gr. Rogendorf Aladár, Roth Pál, Róck Gyula, Schamen Ernő, Schirger Gusztáv, Sóos Antal, Steinitzer Ödön, Szentkirályi Géza, Szentkirályi Gyula, Székely Lajos, Szikszay Béla, Szilaha Antal, Szóky Pál, Szpár Lajos, Thalix Zsigmond, Tetmájér Lajos, Gr. Toldalagi Tibor, Zomasek József, Toth Károly, Trostler Vilmos, Ujhelyi Gyula, Vánki Kálmán, Veikel János, Viski Bálint, Wágner Emil, Gr. Vass Béla, Weist Gyula.

Ezek közül 31-én a mérnöki szakosztályt 17-én a tud. egyesletnek különböző ágait, 12-en a gépészeti szakosztályt, 12-én a szakosztályokra előkészítő tanfolyamot, 3 az építészeti, és 2 a vegyészeti szakosztályt látogatják.

Közgyűléseinket hetenként egyszer szombaton este tartjuk, melyeken az egyesletünk beléletére vonatkozó ügyeket tárgyaljuk; e féfélyben összesen 12 gyűlést tartottunk melyeken együttesen 86 ügy intéztetett el.

Levelezésben áll egyesletünk a berlini, jenaí, halleí és müncheni magyar egyesletekkel.

Pártoló tagjai az egyeslet a Kisfaludi és történelmi társulatoknak.

Tiszteletbeli tagjai az egyesletnek: Toth Sámuel debreczeni tanár, Biró Károly tansági lelkész és Liederman Hugó mérnök.

Könyvtárunk, mely lételeté leginkább az egyeslet volt és jelenlegi tagjai nemeslekt ajándékainak köszöni, áll 269 miből, 398 kötetben; ehez járul még 32 db. beközött folyóirat és 23 db. rüpirat összesen tebt 453 kötet — mely szám azon kedvező küllményt tünteti ki, hogy a lefolyt féfélyben 36 kötettel szaporodott.

Pénztárunk állása a mult féfélyben jelentkező volt: 125 frk töke, melyből 80 frk a jan. 28-án tartott rendes közgyűlés határozata folytan könyvtárunk gyárapítására fordított. Havonkinti be-

86-ik szám

vételnek tagdíjakkól 140 frk mely összegből havonkénti kiadásaink: olvasdára és gyűléstere...

Az éves bevétel e fényben volt tehát 780 frk kiadás 700 frk A kiadásokat egybevetvén a tavalyiakkal, kiténik: hogy azok az idén 122 francal...

Fogadják a t. szerkesztők, egyetlünk tagjai és barátai szives ajándékaikért hálás köszöneteket.

A nov 12-én tartott választási gyűlésen követ kezöleg alakítottunk meg bizotmányunkat:

Elnök: Kovács J. alelnök: Bacs Gy. jegyzök: Koszta A. és Debreczeni J. könyvtárnokok: Loezi L. Györkös J. pénztárnokok: Balásy M. és Roth P. pottag: Pfeiffer A.

Hogy egyetlünkben a komoly igyekezet mellett a kedélyesség is föltalálható leginkább jelzi azon körülmény, hogy az idén körünkben egy zenekar és dalárda alakult, melyek fölválva buzgólkodnak a gyűlések után egy pár órát sikerült előadásaiikkal kedélyessé tenni.

Ez egyetlünk beléletének és működésének rövid vázlat, melyet a t. hazai közönséggel megismertetni van szerencsénk.

(Egyetlünk jelenlegi helyisége: Neuhof Oberstrasse, mely minden áttazó hazánkfiai részére minden időben nyitva áll.)

Az egyet megbízásából közli Kosztika Árpád jegyző Zürich 1871 martius havában.

Nemzeti színház.

Felekiné Munkácsi Flóra asszony vendégszeropléésének sikerült ismét kiragadni színbázuakat egyhanguságából. Egy kis élet, mozgás kezd elötlenni, a mi így a spaison végén a ritkaságok közö tartozik, s mindenesetre vendégművésznőknek tartozunk érteke köszönettel, kit színpadunk olyan régen nem látott, azon színpad, mely Munkácsi Flórának pályáján irányt mutatott még pedig helyes irányt, melyen ma már az innepelt művésznő araja a megérdemelt koszorukat.

Első fellépte "Lecoureur Adrienne" volt. A czimszerep hálás, de sok gondot, sok figyelmet követel, egyike azon szerepeknek, melylyel csak olyan tekintélyes erő mérkőzhetik meg, mint Felekiné, — a egyáltalán szárnypórbáltaásokra nem alkalmas. És mit szóljunk Felekinéről? Nem akarunk émélygős magasztalásokkal amellett tanuskodni, a mit széles Magyarországon ugys minden művészet barát jól tud: hogy Felekiné a drámai művészetünknek a maga nemében legnagyobb művésznője. A gondviselés elég pazarul áldotta meg mind azou tulajdonokkal, melyek e pályán valakit innepeltt tehetnek, — és e tulajdonokat Felekiné asszony igen szellematosan igen érdekesen tudja felhasználni. Megjelenése új életet ad a színpadnak, melyet játéka belölt egészen. A nézőnek jól esik a hivatalos és hivatalatlan kiközösök között egy kerek művészi lépet látni, a ki biztosan jár kel, a ki szerepének minden ízét ismeri, betölti, a kinek kezei között nem tántoganak hézagok, melyek legtöbbször az egész darab sikerét elnyelik, hanem lépésről lépésre, a néző szemé előtt a legtermészetesebb színben és erővel oldja meg a föloldat jellemet, s a közönség a kész képnél öszinte tapsokban tör ki, s tisztelttel adja meg elismerése jeleit — mint például ez este Lecoureur Adrienneben.

Nem e lapok feladata művésznők játékát jelenettről jelenetre bírálni meg. Melyik volt szebb jelenete, melyik momentum sikerült jobban? — mind szépirodalmi lapjaink dolga. Mi csak általánosságokban szólhatunk, a mennyire lapunk szük szerep megengedte.

A darab többi főszeropéi Kovács (Maurice) Kassainé (a hercegnő) Mátrai (Michonnet) Erdélyi (Bouillon) kezeiben voltak.

Kovácsban ma is — mint minden alkalomnál midőn szerepkörében mozog — kiténik a gondolkodó értelmes színész. Őt ismerjük szeretjük, becsüljük színpadunk azon nagyon csekély számú kivételei között első sorban, kiket aggodalom nélkül hallgat végig az ember. Mikor elemében van, végig húzódik játékán az a természetes mélység, a mi rokonszenvenessé teszi egész alakját. Ő legelső tehetsége szerepkörében a magyar vidéki színpadoknak, s mi csak örülhetünk, hogy e tehetésge a kolozsvári színháznak jutott.

Mátray Béla a vén színházrendező Michonnet olög tisztességesen adta. Ő pályája kezdetén áll még, s így természetesen más mértékkel esik bírálat alá működése. Annyi tény, hogy van tehetsége, mely megérdemi, hogy apolja, van igyekezete, mely figyelmet érdemel, s lassanként ha eltalálja, vagy jobban megközelíti igazi mértékét szerepkörének, ő a vidék egyik igou szép reményű tagja lesz. Közlelebből láttuk egy pár komikus szerepben is. (Erneszt, Kompánisták.) Jó felfogással adta mindkettőt, leszámítva egy kis modorosságot s egy kis kapkodást, mely a kezdő színészek rendszeren első nyitge szokott lenni. Ez a hiba azonban csak átmeneti, s Mátray, ha komolyan akar színész lenni, bizonyosan leszokja.

Még Erdélyiről kellene valamit szólni, — de

Erdélyi rendszeren fölmenti o bíráló tisztt alól. Ma nem sokat rosofolt, de nem is épített semmit. Ennyi az eredmény, bizonyára kovesebb, mint a mennyit olyan régi színeztől vár az ember.

April 16-án Felekiné második fellépéül "Erdő szépe."

A színház ma is minden zugában megtelt, sőt a zenekar helyét is elfoglalta a közönség. Ime a legegyszerűbb kritika Felekiné második felléptére.

Az újabb francia drámairodalomnak egyik legkiválóbb terméke Feuillel Octáv "Erdő szépe." Alapesszme és jellemek, egyiránt a szelleműs szerző roppant gyakorlati tollát dicserék. Pálma szerepe originalis alak a régi francia aristocrati cus társadalomból hibával és erőnyeivel, és Felekinében pompás szemléltető föltalálakja teki-tete, épen olyan imponans, mint Pálmánál keres a néző, s a bang teljes harmóniában végig o bíráló alak jellemével, melyen csak két dolgot uralg: hagyományos aristocrati cus előítéleti és szerelme. Felekiné a közönség nagy érdekeltségével nézte, s megtapsolta majdnem minden jelenetét.

Kovács Gyulának Morel egyike legjobb alakjainak. E szerepben őt sem a vidéken, sem a pesti színpadon senki tul nem szárnyalja.

Guy Chatel Albint Erdélyi rongálta a képzelt heő kimélelenségével. Szerepéből egyetlen szót sem tudott, s beszélt összevissza olyanokat, hogy a közönség kénytelen volt hangosan nevetni. Nem tesz belyesen Erdélyi, midőn így áll közönségünk elé egy vendég jelenetében. Csak nem akarja minden áron azt bizonyítani be, hogy nincsenek nemesebb ambíciói már a színpadon.

Krasznai Jóbot ejtette el. E fiatal ember, ugy látszik, egyik szomorú áldozata a vidéki levelező magasztalásainak. Várjuk vagy egy jobb szerepében, akkorra szólunk fölöle bővebben. Luizát Kassainé aszszony adta. (J—s.)

A "M. Polg." eredeti távirata.

Feladatott Pest. april. 17-én 10 ó. — p. d. o. Érkezett april. 17-én 11 ó. — p. d. o.

A Mont-Valerienről lövik la Muretét, hogy a versaillesiak Suresneből előnyomulhassanak. A commune a Napoleon szobor lerontását elhatározta, Assyt szabadon bocsátá. Thibeault öntödéből több ágyut mitrailleuset, bombát elvittek. Paulel közokt. miniszter Budán követte választását.

HIRHARANG.

(a) Szép családi ünnepélyt ült a mut szombaton és folytatól vasárnap is az cv. ref. collegium nyomdaja, melynek jelenlegi vezére közléseleiben álló Stein János ur. Egy kiténik szerkesztő új gépnél az első kiadására nyomdájának gyűjtő a kolozsvári hírlap nagy és apró istencit, és néhány tanárt. A gépnek az lévén rendeltetése, hogy a "Kelet"-nek szolgáljon, Szász Béla tiszteletére "Béla" névre kereszteltetett. A keresztelési actus Szász Domokos vezegte egy talpraesett pohárköszöntésben még pedig az igazság, felvilágosodás és emberszeretet szentharomsága nevében, megkeresztelte még pedig ingyen, a mit a ritkaság kedvéért megemlítettük. Erre a kolozsvári baloldali hírlapirodalom két coryphaeus megragadta a forgatványt és 25 példányát nyomatta a "Kelet"-nek s míg a beletistik azon örvendettek, hogy ime az elleppárt bajja kereköket, addig a bajtök ugy vélekedtek, hogy az ujat ragadták meg, a melyre majd az egész kéz fog következni természetesen a baloldali sajtó szolgálatára. Mint minden rögtönzött ünnepély úgy e keresztelés is élénkség és kedélyesség által üt ki. A vig pohárköszöntések sorából bőven és méltán kijutott a derék Steinnak a része. Vasárnap délután Szász Béla gyűjtő öszve a hírlapirodalmat, néhány jó barátot és a nyomda személyzetet, egy oszonnára, mely a szombati ünnepélyek méltó utóda volt. Alkalmi kőtemények, a "Kelet"-nek egy diszpéndánya a pohárköszöntések hosszú sora, derült hangulat egy kis szöbeli vagdalodzás a jobboldali Danielek verembe szorult harmadfel baloldali tigris és a Danielek között, s a végén egy meleg kézszerítés ez volt az oszonya lefolyása.

(b) A városi telekkönyvi hivatalnál a naponta érkező beadványok száma oly annyira szaporodik, hogy azoknak gyors elintézésé — küzselimorésben részestül telekkönyvvezető Köszegvári Gyula út minden tapintatával és fáradszatlan igyekezetével dezol. Felhívjuk az igazságügy-miniszterium figyelmét erre a körülményre, avval a megjegyzéssel, hogy a telekkönyvi személyzet szaporítása az egyedül út a melyen a közönség érdeke és joga a károl megövható.

(c) Oppolzer tanár a világhíri orvos, a reménytelen betegek e végös reménye f. hó 15-én a Bécsben kitíri typhus járványának esett áldozatul. Béke hamvaira.

(d) Az első Mitrailleuse lövések Erdély földjén e napokban történtek Szeben mellett, a hol honv. tábornok Graef Éde kísérleteket tette tett e gyilkoló gépekkel. Megértük tehát, hogy politikai, törvénykezési tekintetben a régi állapothban vagyunk még ma is, a romboló eszközközben haladunk leglélegelöb.

(e) Janka Victor a pesti nemzeti muzeum hírneves botanicaus jövő hó másodikán indul Törökországba, a hol a Balkán hegység virányát fogja tanulmányozni.

(f) A helyben gyűlésező ref. Consistorium vasárnap avval kezdő még tanácskozással, hogy Jancsó Lajost Kolozsvárra Dózsa Déneat Szászvárosra és Szakács Mózeset Udvarhelyre választotta meg tanárokul. A választás után felolvastattak a szervezésre vonatkozó javaslatok, melyek hétéfőn kerülnek majd a napirendre. E gyűlés a legnevezetesebbek közzé tartozik, az lévén egyik feladata,

hogy a papi suprematiát kellő korlátok közzé szorítca.

Dombrovski tábornok ki jelenleg oly nagy tapintattal vezeti a felkelőket, és kinek rendíthetelen bátorságáról sokat beszélnek a párisi lapok, 1863-ban részt vett a leugyel felkelésben és Garibaldi alatt a sziciliai expedícióban. Midőn október vége felé Garibaldi átvette a vogézi hadsereg főparancsnokságát, első dolga volt galamb-posta útján a következő sürögnyt intézni Trochu tábornokhoz. "Tábornok ur! küldje ki nekem lég-bajjón Dombrovski ezredet, szükségem van rá."

Trochu azonban nem küldhette el az ezredet, mivel az tulzott republikanizmusa miatt kévéssel előbb bezárattott.

Orbán Balázs sajtópörében a semmi ségi panaszkodolása, melyet a semmiözsek ei is fogadtak, következő: 1. az eljárás lényeges formai megérdettek, a mennyiben az esküdtek a tárgyalás alatt a közönséggel érintkeztek, mirendzve mel lékeltek két tanu által aláírt bizonyítvány, hogy egyik esküdte egy hírlapíróval cédulát váltott. 2. Az esküdtek egyike a tárgyalás alatt föltűnő módon partoson és türelmetlenül viselte magát és közbeszólásaival a tárgyalást zavarta. 3. A vádlott A. K. bizonyítványai felolvastattak, a mi nyilván a törvény 24 § a ellenére történt, mely a sértő állítások bizonyítását tiltja. Miísem változtat a dolgon, hogy vádló képviselője állítólagosan o bizonyítványok felolvasásába beleegyezett, mert feltéve a feltétele beleegyezést, annak a törvény határozott rendelkezete értelmében nem lehetett volna helyet adni; továbbá nem is egyezett bele feltétlenül ezen irrományok felolvasásába, sőt határozottan ugy nyilatkozott, hogy o csakis azon bizonyítványok felolvasásába egyez bele, a melyek a vád alatti czikk állításait bizonyítanak; ugyde ezen a lapokban köelt bizonyítványok egyike sem olyan, a mely a vád alatti czikk akármelyik egyes állítást igazolná, hanem egy balom különálló rágalom, mely egymás után felolvasva a legmértéktelbb kedélyt is képes lázadába hozni. Ugyanazért már azon ok is elég a megsemmisítésre, hogy ezen iratok a vizsgálati jegyzőkönyvhöz lettek csatolva, és mint olyanok te kintettek a vizsgálat kiigazított része gyanánt, ho lott azokat a vizsgálatból ki kellett volna kesztetni. A semmiözseknek márcz. 30-án erre hozott határozata a következő: a f. évi márczius hó 2. napján tartott esküdtszéki eljárás és hozott felmentő ítélet megsemmisítettik s a tenforog vád az 1867. évi május 17. napján költ igazságügyminiszteri rendelkezete 93. § a értelmében új esküdtszék elöbe újabb szabályozott eljárás és eldöntés végett utasítatik; mert az A. — K. a. iratok oly körülmények feldó ritésére lettek a vádlott által a vizsgálati eljárás folyama alatt bemutatva, melyek bebizonyítása, te kintve, hogy magánvádló tisztviselőnek vagy közmeghibítottak nem tekintetett, a sajtóírók 17. kiig. miniszteri rendolet 51 § a értelmében tiltva van: "ezek felolvasása tehát, habár magán vádló a felolvasás ellen kifogást nem tett, az esküdtszéki tárgyalás alkalmával a sajtóbírósg által szabálytalaj nul lett megengedve; miután az említett törvénynek ellenkező kívánalmala teljesítése ep-oly szabályelentés min' törvényes létezésében megkérdőjelezés; ennélfogva az eljárás lényeges formái lévén megsejtve, az eljárás szabályok 91. § ának b. pontja s 93. § a alkalmazandó volt." (Ellenör)

Tengeri vasut. Mart. hó utolsó napjaiban Csongrád megye e méltóságos főispánja látva, hogy a rendkívüli események miatt a borsgosi és szegedi földkekről természetesen lefolyásán haladó víz szép reményekre jogosító vételeit el fogja ünteni, kapja magát, s az ország útján nyakraföre — temérek kocsival — oly töltést emeltetett, mely a Tisza ár ja ellen is bátran eléleges lett volna; minek természetesen következménye az lett, hogy az említett országúti töltésnél a víz feluzadván, nem messze eső vasúti töltés telején is keresztül csapott, még pedig oly helyen, hol azelőtt soha víz nem volt. E közben jön a személyvonat Szabadka felől, s a rendkívüli veszedelemről senkinek tudomása nem lévön, halad tovább, migsem a fent említett hely o látja, hogy a vonatot megállítani nem lehet. Nincs tehát más teendője, mint azon élet és halál közt keresztül menni. — S így is lett. A vonat a viz zel elborított sínek szerencsésen keresztül hatolt, de a midőn át ér, a gépben a tüzet a víz előláv, megállott. — Hány áldozat lett volna, ha a vonat elől! — a ki lett volna a felelős? Ugy hisszük, hogy a felelőség első sorban a szegedi közp. szolgabírórt terbeli, ki az országút elöltését a főispánnek elözte, aztán a méltóságos főispán, ki maga ily jó példával megy előre. A vasuti vonal mintegy 70 öl hosszban van álmósva, s mint halljuk, az alföldi vasutársaság kárterítés perbe fogja azon főispánt, ki sem a szomszéd birtokosokat, sem a vasutat nem tekintve, az országút öltöltésével ily tetemes kárt okozni elég merész volt.

Bécsben érdekes tárgyalásokra és pör lekedésre nyujt kilátást egy eset, mely pár nap elöit a Lipótváros "trónörökösöz" czimzett szállodájában adta elő magát. A nevezett jónevű vendéglőbe egy idegen szállt, kine 11,000 forintról szóló pénztalványt kellett volna kapnia. Napról napra várta a levelet és az utalványt, de hiába, a levél nem érkezett meg. Végre elhagyta a türelem s a postagazgatósághoz ment, kikérdendő: nem érkezett-e valami küldemény számára? Utána néztek a postakönyvekben s ugy találták, hogy a levél Bécsbe érkezett, sőt kézbesíte is lön a szálloda kapuánál. Az idegen lakására sietett, s kiderült, hogy a portás megkapta a levelet, de egy más idegennek adta át, kiben ő a czimzettre vált ráismerai. Az idegen erre Szina bankházhoz sietett, hova a küldemény utalványozva volt de oda is későn érkezett, miután a kérdéses öszzeget akkor már kifizették. Alig egy órára azután, hogy a levélhordó a szállodában átadta a levelet, egy férfi lépett az iródba, előmutatta az utalványt s fölvette az illetéket. A dolog fejlődésére még egy szerencsétlen véletlen körülmény is birt befolyással. Az utalvány ugy szölt, hogy az öszzeget a bejelentés után egy hétre kell kifizetni, de a kiállító elözekény akarván lenni a pénz fölvevője iránt, már napokkal előbb tudatá a bécsi bankházzal az utalványnak megérkezését. A törvényes vizsgálatot már megindították, s e pör híhetleg új törvények alkotására nyujt alkalmat a

pánszes levelek kézbesítését illetőleg, melylyel már eddig is nem egy ízben történt visszafetés. Megjegyzendő, hogy a "trónörökösöz" czimzett szálloda portása föl volt hatalmazva az illeó öszzeget fölvtéle. Egy távirat szerint a levél gyanítható átvévoje egy Beer nevű, foglalkozás nélküli pesti ke reskedősegéd volt.

Gyilkosság a florenczi színpadon. "La Gala Ciprian" ezime azon darabnak, melyet a florenczi Móri színházban Guillaume azírtárlata f. hó 9-én előadott, s mely a hasonoevű híres bandita tetteit viszi színpadra. Az előadáson, a mi különben ritkaság, Victor Emanuel is jelen volt, még pedig Montefiori grófúvel, ki vele — tudvalevőleg — balkézi bázasságban él. Egyik jelenetben a banditát a vadászkatóakkal csapva össze, ez utóbbiak közül egy a puskaropogás közepette csakhamar lerogyott; a közönség a jelenet természetéből folyóan tartván az esetet nem is figyelt rá, de pár perc múlva a lerogyott körül előradt vér leirbatlan förzalmat keltet, több nő el is ajult. Az előadásnak természetesen legott végezszakd s a közönség különféleképpen magyarázta az esetet. Annak röögön híre futott, hogy emberölés történt. A banditákat színészek, a vadászokat műkedvelők személyesítették. Némelyek szerint a lóvés maga a király ellen volt intézve, ez azonban lehetetlen, mert egészen ellenkező irányban eset, mások szerint az igazgatónak lett volna szánva, mi annál valószínűbbnek tűnt fel; mivel a szerencsétlen műkedvelő, névleg Ammanati betűszedő, épen Guillaume mellett állott; legkihettebb azonban, hogy véletlenségből történt a szerencsétlenség. A király tudakozdván legott Ammanati viszonyai iránt, családjának 1000 lírát ajándékozott.

Primás és a törvény. Az egyetem a nagyszombati papnöveldevel a bozoki apátsg miatt a mult század óta pert folytat. Hogy e per eldöntessék, az 1715 ki. t. cz. egy rendkívüli bíróságot rendelt ki, mely a hercegprimás ajánlatára ő felsége által kinevezett tagokból álland és ugyancsak a nevezett főpap elnökele alatt fogja a peres ügyet eldönteni. E törvény soha sem hatottatott végre, és ime most épen 165 év múlva elől a hercegprimás, és mint a P. L. hallja, ezen törvény végrehajtása végett fölterjesztő már javaslatát ő felségéhez. Az eljárás alakí részére igen helyesen jegyzi meg a P. L., hogy a primásnak a miniszterfelelőségi törvény után nincs joga többé egyenes a törvény kijelöltte ut mellőzésével bármily javaslatot valamely törvény végrehajtása végett ő felségéhez benyujtani, és így magát illetéktelenül a törvény öre gyanánt gerálni. A primás ezen fölterjesztéséről csak ugy mellesleg értesítette a kultuszminisztert. Ez az igazságügyminiszteriumot szólította fel, hogy mondjon véleményt e régi törvény iránt. Az igazságügyminiszter kereken kiondotta, hogy az 1715. 74. törvényezikk későbbi törvények által megszüntnek tekinthető.

Egy énekes pálya. Vogl müncheni udv. énekes, ki közelébb oly nagy hatással énekel hg Hobenlohe estélyén, segédtaító volt Bajorország egyik kis falujában. Szerény jövedelméből csak nagy nehezen tudott megélni, s miután jobb állomást minden igyekezete mellett sem kapott, kardaloknak ment a müncheni királyi dalműszínházhoz. Lachner, a főzeneigazgató, próbát tartott vele, kisebb szerepekre 500 forint szerződötteték, s Vogl rendkívül boldognak értezte magát. Most — öt év után — 8,000 frt évi fizetése van, s a bécsi "Haydn" társulatól közelébb két esti közreműködésért 600 frt tiszteletdíjat kapott.

Kimutatás a tordai kisegítőpéoztár-egylet forgalmáról márczius havában 1871. Bevétele: Pénztári maradék febrúar hóról 5511 frt 6 kr. Havi rendes és rendkívüli betételek 32,078 frt 16 kr. Könyvdij 50 frt. Kamat, provisio és váltódíj 1035 frt 52 kr. Bélyegdíj 50 frt 20 kr. 119 taglól visszafizetett kölcsön 33,350 frt. Összes bevételel 72,074 frt 94 kr. — Kiadás: 176 váltó mellett kölcsön 49,690 frt. Kezelési kiadás 332 frt 93 kr. Bélyegre 50 frt 20 kr. Tökeviasszafetés 17,399 frt 32 kr. Pénztári maradék 4602 frt 49 kr. Összes kiadás 72,074 frt 94 kr. Wolff Gábor, igazgató. Szentpéteri Antal, pénztárnok. Májai István, jegyző.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIHÁLY.

Nyilttér. *)

Alólirt, azok iránti tekintetből kik többé kevésbé ismernek, de saját érdekében is kijelentem, hogy a Magyar Polgár napilapnál csupán az administratió és correctori teendőkkel vagyok megbízva, s így a lap rovataiba nemcsak hogy nem dolgozom; de semminem befolyásom sincs azokra.

Kolozsvárt, april 17. 1871.

Ajtai Albert.

Értesítés.

Alólirt vezértárgynökségnek van szerencséje jelenteni, hogy Papp Gyula ur a Victoria biztársaság erdélyi főfelügyelőjévé nevezetett ki.

Kelt Kolozsvárt, 1871. apr. 15.

A Victoria bizt. társaság vezérlyőnköskége, Kolozsvárt.

Kővári, Szász.

A Biasini gyorskocsi menetrendje!

Kolozsvárról Deésre, minden nap reggeli 6 órakor. Deésről Kolozsvárra, mindennap délutáni 1 órakor. 1 hely ára 30 font szabad podgyással Szamosújvárig 2 frt 40 kr., Deésig 3 frt 20 kr. — Kolozsvárról Maros Vásárhelyre, minden vasárnap, kedden és csütörtökön reggeli 6 órakor, M. Vásárhelyről Kolozsvárra minden hétfőn, szerdán és pénteken reggeli 6 órakor 1 személy 6 frt 50 kr. — Kolozsvárról Torda-Nagy-Enyed- és Károly-Fejérvárra, naponta délután 3 órakor Károly-Fejérvárról Kolozsvárra naponta délután 3 órakor, 1 hely ára Tordáig 2 frt, Nagy-Enyedig 4 frt, K. Fejérvárig 5 frt 60 kr. — Kolozsvár és Deés közötti utasok, ha menetjövöt választanak jegyet 10% árleengedésbe részesülnek.

*) E rovat alát megjelölő cikkért a szerkesztőség semmi felelőséget nem vállal. Szerk.